

neer een of andere persoon, plaats of gebeurtenis uit het verleden werd herkend.

Tot slot werden nog een twintigtal dia's vertoond, die door Rector F. Brouwer van de Latijnse School gemaakt waren bij gelegenheid van de excursie van de leden van onze Heemkundekring naar de Brabantse Landsschapsdag in Esbeek op zondag 6 oktober 1968.

Met een woord van hartelijke dank aan de hr. Willem Vos en zijn zoon Peter werd deze vergadering om circa half twaalf gesloten.

M.H.J.Pennings.

VERSLAG van het 20ste WERKKAMP van Brababts Heem
te Zundert.

Het 20ste Heemkamp werd gehouden van woensdag 24 t/m zaterdag 27 juli 1968. Het was dus het vierde lustrum, maar dat is tijdens het Heemkamp niet te merken geweest en dit kamp kan ook niet tot een van de meest geslaagde gerekend worden. Of het zo is dat we wat verwend waren, omdat de Heemkampen steeds perfecter werden georganiseerd, een feit is dat de meeste deelnemers niet tevreden waren ovär het 20ste Werkkamp en dit ook wel lieten blijken. De kring die dit kamp in elkaar had gezet, was de Heemkundekring "De Drie Heerlijkheden", omvattend de gemeente Zundert met Wernhout en de gemeente Rijsbergen. Het Bestuur had zeer weinig medewerking van de leden, zodat de organisatie praktisch neerkwam op de voorzitter, de hr. J. A. Kunst en de secretaris van de kring, de hr. J. A. van Hasselt; gelukkig had de eerstgenoemde veel hulp van zijn echtgenote. Leden van het Hoofdbestuur hadden hun hulp wel aangeboden, maar die was niet aanvaard.

Voor het onderbrengen van de deelnemers was een gemakkelijke oplossing gevonden; men had de beschikking gekregen over het grote klooster van de Lazaristen te Wernhoutsburg aan de Belgische grens. In dit seminarie van de Heren Lazaristen kon men nagenoeg over de hele accommodatie beschikken, men moest dan wel lakens en 'n deken of een slaapzak meebrengen. Er waren twee, grote slaapzalen, de ene voor de dames, de andere voor

de heren. Dit hield in dat de heren, die met hun echtgenotes op het kamp gekomen waren, 's avonds voor ze naar bed gingen, van elkaar gescheiden werden. Er was een ruime eetzaal, waar we 's morgens en 's avonds onze maaltijd konden gebruiken en nog een andere zaal voor het gezellig samenzijn 's avonds. Maar niet alle deelnemers waren solidair in het aanvaarden van de voorschriften aangaande het logies. Schrijver dezes schreef een brief aan de hr. Kunst, dat hij er niets voor voelde om op een slaapzaal te slapen om diverse redenen en dat hij niet met zoveel bagage kon gaan sjouwen op z'n brommertje over zo'n afstand. Direct kreeg hij een brief terug, dat hij bij hen kon slapen, waar men nog een zolderkamertje vrij had. Mevr. Boon-van Koll had het klaar gekregen, dat zij in het klooster een kamertje kreeg. De overigen hadden maar gedaan, zoals men in het refrein van 't liedje van Casteren-kermis zingt: "we moeten 't mar vatte zo as men ter veint".

De deelnemers kregen bij hun aankomst een plaatje met hun naam en woonplaats erop en een lijst, waarop alle deelnemers vermeld waren. Op de eerste avond werd een welkomstwoord gesproken door de voorzitter en eveneens door de Pater-Overste van het klooster. Daarna een toelichting op het programma en overdracht van het vaandel door de kring "Onsenoort" in de oostelijke Langstraat; hiervoor waren Pater Tarcisius van Schijndel en enkele andere bestuursleden uit Drunen overgekomen. Vervolgens kwamen de kleurendia's van het vorige Heemkamp op het doek, gemaakt door mevr. Boon en haar schoonzoon, de hr. Klinkhamer en enige andere heemkundigen. De liederenbundel "Den Brembos" kwam weer te voorschijn om de bekende liedjes te zingen onder leiding van Piet Dorenbosch. Mevrouw Kunst stond aan de tapkast om de dorstigen van bier of limonade te voorzien. Tegen elf uur ging ieder z'n slaapgelegenheid opzoeken en was de eerste avond voorbij.

Donderdag, de eerste dag van de twee excursiedagen werd begonnen met het morgenontbijt. Er was volop brood, soms wel niet zo heel vers, maar vers brood is niet voor iedereen gezond en de belegging, die men het lekkerste

vond, was soms te vroeg op. Zelf maakten wij de boterhammen klaar voor het lunchpakket; veel handen maken licht werk.

Begonnen werd met een bezoek aan ankele objecten in Zundert zelf. Zundert gaat er groot op de geboorteplaats te zijn van Vincent van Gogh, de kunstschilder, die vooral na zijn dood van grote betekenis is geworden voor de kunstwereld. Zijn geboortehuis is in het begin van deze eeuw afgebroken, om plaats te maken voor een nieuwe predikantenwoning. Bij de herdenking van zijn 100ste geboortjaar in 1953 werd een gedenksteen onthuld, die aangebracht is in de voorgevel van het nieuwe pand bovengenoemd. In 1964 is een 2-50 meter hoog modern bronzen beeld van Ossip Zadkin onthuld, voorstellend de gebroeders Vincent en Theo van Gogh. Dit staat voor het in 1805 gebouwde kerkje van de Hervormde Gemeente. Hier was de vader van Vincent Predikant en zijn de zes kinderen van Theodorus van Gogh gedoopt. In 1871 vertrok het gezin naar Helvoirt wegens beroeping aldaar. Op het kerkhof van genoemd kerkje ligt het eerste kindje van de familie van Gogh begraven, gestorven bij de geboorte. Van de andere mensen, die er begraven zijn, is de familie van der Wall wel de voornaamste wat aan de kolossale grafmonumenten te zien is.

Op of nabij het kerkhof van de katholieke kerk lagen nog grafzerken van vóór de Franse revolutie, van regenten, schoolmeesters, de kosterschoolmeester Johan van Blädel en van voorzaten van de familie van Lanschot. In de kerk ging de hr. Kunst op de preekstoel staan om ons van het interieur van de R.K.Kerk te vertellen. Kerkpatroon is St. Trudo; de stad St. Truiden in België is naar hem genoemd. Hij stichtte op de plaats, waar die stad nu ligt, in de 7de eeuw een Benediktijner Abdij. De kerk van Zundert is gebouwd in 1926; architect was Jan Stuyt. In het zuider-transept hangt een groot doek, voorstellend de aanbidding der Wijzen. Verder treft men er aan; een zwart marmeren altaar, in 1622 vervaardigd door Hans van Mildert naar een tekening van Rubens, drie albasten beelden levensgroot, voorstellend de H. Maagd, de Aartsengel Michaël en de H. Norbertus, vier

17de eeuwse eikenhouten biechtstoelen, deels met familiewapens en op het zijaltaar van O.L.Vrouw een schilderstuk van de Antwerpse portretschilder P.H.Fruytier, overleden in 1666. Al deze kunstvoorwerpen zijn in 1802 aangekocht uit de bezittingen van de gesupprimeerde Norbertijnerabdij van St. Michaël te Antwerpen en op boerenkarren geladen van Antwerpen naar Zundert vervoerd. Dit interieur is eerst nog ruim honderd jaar in de oude kerk gebruikt.

Van de R.K. kerk gingen we naar het Gemeentehuis. Het oudste gedeelte hiervan is van 1830; aan de achterkant is een nieuw stuk bijgebouwd en door middel van een hal met het oude verbonden.

Toen wij er waren, was er een en ander tentoongesteld, een historische vitrine, moderne schilderijen en iets, waarvan de naam mij niet bekend is; het was vervaardigd van garens, die op lappen stof waren aangebracht. Door burgemeester Kievits werden we officieel ontvangen. In zijn toespraak vertelde hij een en ander over het verleden van zijn gemeente, over de plannen voor de toekomst, vooral over de integratie en samenwerking tussen de gemeenten aan weerszijden van de Rijksgrens, in casu de grens tussen Nederland en België, die mensen scheidt van eenzelfde taal en cultuur. We kregen een glas wijn of andere drank aangeboden en een enveloppe met als inhoud een duidelijke kaart van de gemeente, twee gestencilde brochuurtjes, het één handelend over Vincent van Gogh en Zundert en zijn tijd, het andere met allerlei wetenswaardigheden over Zundert en zijn geschiedenis, over de bevolking, instellingen, bezienswaardigheden, folklore, verkeer en alles wat een toerist kan interesseren. In die enveloppe zat ook een kaartje, en vrije toegang voor het bekende bloemencorso, dat sinds 1937 op de 1ste zondag van september wordt gehouden.

Tegen half twaalf vertrokken we naar Klein Zundert, om in "T Schuttershof" de lunch te gaan verorberen bij een kop koffie. In dat café was ook de Schutterij "St. Willibrordus" gevestigd; veel zilver hiervan hing in de trofeeënkast. Deze gilde had bij de intocht van Koning Lodewijk Napoleon begin vorige eeuw dienst mogen doen

als erewacht. Zundert is vroeger de voornaamste invalspoort bij de Zuidgrens van Nederland geweest, alwaar bij Wernshoutburg de Rijksgroten ons land binnenkwamen. Nadat we de overdekte schietbaan van 50 meter langte hadden bekeken, gelegen achter het clubhuis van de Schutterij, zocht iedereen zijn vervoermiddel weer op, want we hadden die namiddag nog een lange tocht voor ons.

Het organiserend bestuur had aan de deelnemers een stencil uitgereikt, dat moest dienen om hen de weg te wijzen voor de te volgen route om langs de mooiste wegen in Essen "te geraken". Er waren geem mensen beschikbaar om met de (brom) fiets voorop te rijden om de fietsers de weg te wijzen. Eerst ging het ruim 5 km langs de weg, die naar Rucphen leidt; we passeerden enkele mooie objecten zonder erbij af te stappen, zoals de oude herberg "Het Anker", daterend van 1653.

Juist voorbij Het Anker moest men links af de Moersebaan langs. Had men eerst nog ruim een kilometer de Rucphense weg kunnen volgen, dan was men bij de Trappisten-abdij "Maria Toevlucht" geweest, die daar eind vorige eeuw is gebouwd.

De naam "Moersebaan" en de namen "Witte Moeren, Hoge Moeren en Nieuwe Moer" in België, duiden er op, dat in die streek aan weerszijden van de Rijksgrens enkele eeuwen lang turf werd gewonnen, die door het turfvaartje naar Breda werd vervoerd. Na enkele kilometers de Moersebaan gevolgd te zijn was men midden in de Buisse heide, waar de mooiste bossen zijn van de + 900 ha. bos en heide, die de gemeente Zundert heeft. Hier werd halt gehouden om het landhuisje van mevrouw Henriëtte Roland Holst-van der Schalk van nabij te bekijken; zij schreef gedichten en is in 1952 overleden.

(wordt vervolgd)

Marinus de Wit.

Uit Gemert : Bij het geven van het askruiske op Aswoensdag zegt de priester: "Gij zijt stof en tot stof zult gij wederkeren". Een oude Gemertenaar merkte hierbij op: "Wa zallut bai het leste cordeel mouwen in het dal van Josaphat mee al dè stof".